BENVINGUDA A ANTONI PITXOT*

L'art català l'han conformat moltes individualitats i algunes famílies. Els Pitxot són una de les famílies més presents en la vida artística catalana des del Modernisme fins ara. Poca gent recorda que el primer Ramon Pitxot va ser un dels que exposaren al famós Salon d'Automne de París del 1905, en aquella sala que cert crític batejà com la gàbia de les feres –les *fauves*–, que donaria nom al primer corrent avantguardista de la pintura del segle XX.

Avui entra a l'Acadèmia el seu nebot Antoni Pitxot. París a part, el reialme dels Pitxot pintors, músics i algun escriptor important sobrevingut– ha estat Cadaqués, vila on anys a venir regnaria també Salvador Dalí. Els Pichot i els Dalí, per això, estaven condemnats a odiar-se o a entendre's, i pel que sembla sempre varen preferir entendre's.

Antoni Pitxot, per aquelles casualitats de la vida, va tenir de professor de dibuix el mateix que ho havia estat de Dalí, l'andalús Juan Núñez, bé que no al mateix lloc: Dalí l'havia tingut a Figueres i Pitxot el tindria a Sant Sebastià.

Els orígens artístics d'Antoni Pitxot estan lligats doncs al País Basc, on residí uns anys i exposà des del 1955 –a Sant Sebastià mateix o a Bilbao– molt abans que a Barcelona, on no ho va fer fins el 1961; i després Barcelona ha estat sempre només un entre molts punts de referència per a Pitxot, que manté el seu centre neuràlgic a l'Empordà: a Cadaqués o a Figueres. També Dalí va ser un pintor català poc barceloní, circumstàncies que demostren que el nostre és un país que no necessita gaire de centralisme, i per això aquesta Acadèmia es reuneix tant com pot a diversos indrets de Catalunya fora de Barcelona, com és el cas d'avui.

Els orígens estètitcs d'Antoni Pitxot passen per un peculiar expressionisme tèrbol i personal, sovint centrat en temes del més ranci folklore hispànic, després es giraria cap a un realisme lluminós i colorista que tindria molt present la lliçó d'aquell Fauvisme que el seu oncle Ramon va ajudar a crear. Tanmateix la gran aportació artística d'Antoni Pitxot no es produirà fins que retrobi els paisatges de les seva in-

* Acadèmic Corresponent per Figueres. Elogi llegit a Figueres el dia 15 de març del 2000.

fantesa i els llegeixi no amb ulls servils sinó amb la mirada educada per la visió del Surrealisme del gran amic de casa, Salvador Dalí. Sorgiran aleshores aquells conjunts de còdols, pedres i fòssils que, representats amb acurats hiperrealisme i combinats capritxosament i amb saviesa, conformen composicions molt personals, en les que l'ombra de Dalí no és mai cita textual sinó estímul creatiu.

És un tópic ja parlar d'Arcimboldo en definir l'estil d'Antoni Pitxot, però hi ha tòpics ineludibles i aquest n'es un: Pitxot és un Arcimboldo modern, que té de l'antic només la seva aglomeració fantasiosa d'elements que fan la il·lusió de ser figures diverses. Arcimboldo, però, emprava flors, i objectes de tota mena per a les seves composicions, mentre Pitxot es limita voluntàriament al món mineral, accentuat només de tant en tant per algun element vegetal més inquietant que vistós.

La pintura d'Antoni Pitxot és ben seva, difícilment classificable en cap de les taxonomies inventades pels crítics per ordenar la seva visió de l'art contemporani. Lògicament és filla del Surrealisme, però quan aquest moviment ja no era una escola viva sinó un punt de referència històric, a part, és clar, de la presència personal continuada d'un dels seus principals inventors. La familiaritat estètica i la familiaritat personal que venia de lluny, doncs, varen fer que aquest, Salvador Dalí, es fixés en l'obra d'Antoni Pitxot i li obrís les portes del seu Teatre-Museu de Figueres ja el 1972, per a exposar-hi permanetment. Allà començà una altra dimensió de Pitxot al marge de la creativa: la de l'amic i conseller del mestre, que l'ha portat a ser figura clau del món dalinià, en vida d'aquell i després de la seva mort; i això té un mèrit especial perquè antoni Pitxot, sense renunciar a la rauxa de la seva mateixa personalitat d'artista potent, ha aportat sens dubte al complicat entorn de Salvador Dalí, des de la direcció del Teatre-Museu, prou elements d'equilibri i segurament de diplomàcia per a què la institució creada pel genial pintor esdevingués socialment viable i no es destruís víctima del seu propi deliri.

Aquesta doble conclusió d'artista original i valuós i d'assenyat pastor dels imprevisibles ramats dalinians fan acreedor a Antoni Pitxot d'un lloc a la nostra més que bicentenaria institució, a la que en nom de tots els acadèmics tinc l'honor de donar-li la més calurosa benvinguda.

FRANCESC FONTBONA